

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 17 września 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O., po rozpatrzeniu wniosku z dnia 14 lipca 2015 roku, powołując się na art. 114 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych odmówił W. M. prawa do ponownego przeliczenia świadczenia emerytalnego. W uzasadnieniu wskazano, że wnioskodawca do wniosku o przeliczenie emerytury nie przedłożył nowych dowodów ani nie ujawnił nowych okoliczności, które miałyby wpływ na wysokość świadczenia. Poinformował, że dołączone do wniosku dodatkowe dokumenty nie wpływają na zmianę wysokości świadczenia, bowiem świadectwo pracy z dnia 22 września 1981 r. zawiera dane o składnikach wynagrodzenia, które zostały uwzględnione w opinii biegłego sądowego, na podstawie której Sąd Okręgowy w Opolu wydał wyrok z dnia 17 lipca 2014 r.

/decyzja k. 359 plik IV akt ZUS/

W dniu 20 października 2015 r. wnioskodawca złożył odwołanie od powyższej decyzji. Wniósł o uwzględnienie w podstawie wymiaru emerytury za lata 1968-1975 ekwiwalentu wypłaconego za deputat węglowy. Wskazał, że w okresie zatrudnienia w (...) od 1 stycznia 1968 r. do 22 września 1981 r. otrzymywał go w wysokości 55 zł miesięcznie na podstawie świadectwa pracy z dnia 22 września 1981 r. i zbiorowych układów pracy.

/odwołanie k. 2/

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, argumentując jak w zaskarżonej decyzji.

/odpowiedź na odwołanie – k. 12/

Wyrokiem z dnia 30 czerwca 2017 r. Sąd Okręgowy w Łodzi VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w sprawie sygn. akt VIII U 69/16 z odwołania W. M. o wysokość emerytury oddalił odwołanie i zasądził od wnioskodawcy na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. kwotę 180,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. W uzasadnieniu Sąd wskazał, że żądanie W. M. nie mogło być uwzględnione z powodu braku dowodów określających wysokość deputatu węglowego uzyskiwanego przez niego w latach 1968-1974. Poczynione w sprawie ustalenia upoważniają do twierdzenia, że w trakcie zatrudnienia w Zakładach (...) w Ł. wnioskodawca, podobnie jak i inni pracownicy Zakładów, uprawnienia do deputatu węglowego posiadał. Nie ma jednak ani jednego dowodu z dokumentu potwierdzającego, że konkretnie w latach 1968-1974 powyższe należności wnioskodawca faktycznie pobierał i konkretnie w jakiej były one wysokości. Na poparcie swojego odwołania wnioskodawca żadnego nowego dokumentu nie przedłożył, dowodów z zeznań świadków nie zgłosił, zaś zeznania wnioskodawcy również nie dały podstaw do ustalenia wysokości deputatu węglowego uzyskiwanego przez wnioskodawcę.

/wyrok – k. 107, uzasadnienie – k. 113 – 122/

Apelację od w/w wyroku złożył ubezpieczony i wyrokiem z dnia 2 sierpnia 2018 r. Sąd Apelacyjny w Łodzi w sprawie sygn. akt AUa 1276/17 uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi Okręgowemu w Łodzi do ponownego rozpoznania. Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu wskazał, że Sąd Okręgowy nie dokonał ustaleń w zakresie kluczowej sprawy, tj. kwestii co do tego, czy i w jakim zakresie należy uwzględnić wnioskodawcy do wysokości podstawy wymiaru emerytury dodatek do wynagrodzenia w postaci ryczałtu opałowego oraz czy będzie miało to wpływ na wzrost wppw i wysokość świadczenia. Stąd nie można tych zasadniczych kwestii poddać ocenie judykacyjnej. Sąd Apelacyjny wskazał, że przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy winien w pierwszej kolejności poddać merytorycznej ocenie załączone fragmenty dokumentów z rozważeniem zasadności ewentualnej próby dokonania dodatkowych ustaleń co do ich wzajemnych relacji i związków chronologicznych, jak też rozważyć zasadność przesłuchania zgłoszonego w apelacji świadka na te same okoliczności. Dopiero w dalszej kolejności można rozważyć, czy i w jakim zakresie należałoby przeprowadzić dowód z hipotetycznego wyliczenia wppw należnej wnioskodawcy emerytury, mając przy tym na uwadze, że aktualnie wnioskodawca ma prawo do świadczenia wyliczanego z uwzględnieniem wppw na

90,59%. Nadto Sąd Apelacyjny wskazał, że rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego nie poddaje się kontroli instancyjnej z uwagi na istotne wzajemne sprzeczności w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia ale też zachodzi potrzeba przeprowadzenia postępowania dowodowego w zasadniczej części na okoliczności mające decydujące znaczenie w sprawie.

/wyrok z uzasadnieniem – k. 151 – 156/

Na rozprawie w dniu 5 grudnia 2018 r. wnioskodawca wniósł o ustalenie, że w latach 1968 – 1974 r. – otrzymywał dodatek opałowy w wysokości 55 zł miesięcznie oraz wniósł o wyrównanie emerytury wraz z odsetkami od 20 maja 2010 r., tj. od chwili otrzymania emerytury. Wskazał, że swoje żądanie oparł na świadectwie pracy oraz na decyzji Archiwum Akt Nowych tj. instrukcji nr 10/63.

/protokół rozprawy z dnia 5 grudnia 2018 r. – 00:01:57 – 00:05:55 – płyta CD – k. 205/

Na rozprawie w dniu 20 listopada 2019 r. wnioskodawca poparł odwołanie i wniósł o wyliczenie emerytury według wariantu I opinii biegłego (deputat węglowy – 55 zł) wraz z odsetkami.

/protokół rozprawy z dnia 20 listopada 2019 r. – 00:00:36 – 00:05:12 – płyta CD – k. 291/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca W. M. urodził się (...)

/bezsporne/

Decyzją z dnia 22 czerwca 2010 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. przyznał W. M. emeryturę od 20 maja 2010 r. tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego. Do ustalenia wysokości świadczenia przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia (to jest z lat 1962,1966-1968, 1971-1972, 1976-1987, 1990-1991) ze wskaźnikiem wysokości podstawy wymiaru 71,29% oraz kwotę bazową 2.716,71 zł. W latach 1962, 1966-1968,1971-1972 wobec braku udokumentowanego wynagrodzenia organ rentowy przyjął wynagrodzenie minimalne.

/decyzja – k. 67 – 68 plik III akt ZUS, wyliczenie wwpw – k. 65 – 66 plik III akt ZUS/

Decyzją z dnia 31 stycznia 2012 r. (...) Oddział w O. odmówił wnioskodawcy ponownego ustalenia podstawy wymiaru emerytury.

/decyzja – k. 181 plik III akt ZUS/

Wyrokiem z dnia 24 października 2012 r. sygn. akt VU 584/12 Sąd Okręgowy w Opolu zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 31 stycznia 2012r. i przyznał wnioskodawcy prawo do wyliczenia emerytury przy przyjęciu wskaźnika wysokości podstawy wymiaru emerytury w wysokości 78,13% oraz oddalił odwołanie w pozostałej części.

/wyrok – k. 257 plik IV akt ZUS/

Decyzją z dnia 4 kwietnia 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych w O. wykonując prawomocny wyrok Sądu Okręgowego z dnia 24 października 2012 r. przeliczył emeryturę wnioskodawcy od 1 marca 2011 r. tj. od daty określonej w wyroku Sądu. Do ustalenia wysokości świadczenia przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 78,13%.

/decyzja – k. 271 – 272 plik IV akt ZUS/

W dniu 29 maja 2013 r. wnioskodawca złożył do ZUS Oddział w O. wniosek o ponowne przeliczenie podstawy wymiaru emerytury na podstawie angaży z lat 1968 – 1973 z okresu zatrudnienia w Zakładzie (...) w Ł. w tym z uwzględnieniem ekwiwalentu za węgiel. Do wniosku załączył także świadectwo pracy z dnia 22 września 1981 r.

/wniosek - k. 281 plik IV akt ZUS/

Decyzją z dnia 25 czerwca 2013 r. (...) Oddział w O. dokonał ponownego ustalenia wysokości emerytury wnioskodawcy od dnia 1 maja 2013 r. Do ustalenia podstawy wymiaru przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia (to jest lat 1968, 1971-1987, 1990 -1991) ze wskaźnikiem wysokości podstawy wymiaru 83,66% oraz kwotę bazową 2.716,71 zł.

/decyzja k. 309 – 311 plik IV akt ZUS, wyliczenie wwpw - k. 313 plik IV akt ZUS/

Od decyzji ZUS z dnia 25 czerwca 2013 r. wnioskodawca złożył odwołanie domagając się uwzględnienia w podstawie wymiaru za lata 1968-1974 premii, dodatku stażowego, deputatu węglowego w wysokości 55 zł miesięcznie oraz tzw. trzynastki na podstawie angaży z lat 1968 oraz 1973 z okresu zatrudnienia w (...) w Ł..

/odwołanie – k. 2 w aktach sprawy VU 2120/13/

Na skutek odwołania wnioskodawcy od decyzji ZUS z dnia 25 czerwca 2013 r. Sąd Okręgowy w Opolu w sprawie VIII U 2120/13 wyrokiem z dnia 17 lipca 2014 r. zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że zobowiązał stronę pozwaną Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. do przeliczenia emerytury wnioskodawcy przy przyjęciu wskaźnika wysokości podstawy wymiaru 90,59% (według wyliczeń biegłego sądowego S. K. w opinii z dnia 3 marca 2014 r.) poczynając od dnia 1 maja 2013 r. W pozostałej części odwołanie zostało oddalone. W uzasadnieniu wyroku Sąd Okręgowy wskazał, że wnioskodawca nie wykazał w sposób precyzyjny, nie budzący wątpliwości prawa do premii i jej wysokości przed 1973 r., prawa do ekwiwalentu za deputat węglowy przez 1 stycznia 1975 r. oraz tego, że dodatek stażowy należny od 1 stycznia 1978 r. nie został ujęty w przedłożonym zaświadczeniu ZUS Rp-7. Ekwiwalent za węgiel został wnioskodawcy uwzględniony dopiero od dnia 1 stycznia 1975 r. w wysokości w kwocie 55 zł miesięcznie.

/wyrok z uzasadnieniem k. 135, k. 139 – 145 w aktach sprawy VU 2120/13/

Od powyższego wyroku apelację złożył wnioskodawca i Sąd Apelacyjny we Wrocławiu wyrokiem z dnia 18 marca 2015 r. w sprawie III AUa 1738/14 oddalił apelację.

/wyrok z uzasadnieniem k. 167, k. 172-175 w aktach sprawy VU 2120/13/

Wykonując prawomocny wyrok Sądu Okręgowego z dnia 17 lipca 2014 r. organ rentowy decyzją z dnia 17 czerwca 2015 r. dokonał przeliczenia emerytury wnioskodawcy poczynawszy od dnia 1 maja 2013 r. uwzględniając w podstawie wymiaru za sporny okres uwzględnione w wyroku należności w tym ekwiwalent za węgiel za 1975 r. w wysokości 55 zł. Do ustalenia podstawy wymiaru przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia (to jest lat 1968-1980, 1982-1987 i 1990) ze wskaźnikiem wysokości podstawy wymiaru 90,59% oraz kwotę bazową 2.716,71 zł.

/decyzja k. 331- 334 plik IV akt ZUS/

W dniu 15 lipca 2015 r. wnioskodawca wniósł o przeliczenie podstawy wymiaru emerytury przy uwzględnieniu ekwiwalentu pieniężnego za deputat węglowy za okres przed dniem 1 stycznia 1975 r. Wskazał, że kwota ekwiwalentu wynika ze zbiorowego układu pracy dla przemysłu lekkiego wg stanu prawnego na dzień 1 marca 1972 r.

/wniosek k. 341 plik III akt ZUS/

W Zakładach (...) w Ł. wnioskodawca był zatrudniony od 4 czerwca 1966 r. do 21 czerwca 1980 r. oraz od 11 sierpnia 1980 r. do

22 września 1981 r. w pełnym wymiarze czasu pracy zajmując stanowisko tokarza. W świadectwie pracy z dnia 22 września 1981 r. wskazano, że wnioskodawca ostatnio otrzymywał wynagrodzenie określone stawką godzinową w wysokości 26,30 zł, premię w wysokości 10 %, dodatek przejściowy w wysokości 350 zł oraz ekwiwalent za węgiel w wysokości 55 zł.

/świadectwo pracy k. 12 plik I akt ZUS/

W Zakładach (...) pracownicy, w tym także ubezpieczony oprócz wynagrodzenia zasadniczego otrzymywał premię, dodatek stażowy oraz dodatek opałowy w postaci deputatu węglowego. Deputat od 1963 r. wynosił 50 zł, a następnie został zwiększony o 5 zł i wynosił 55 zł.

/zeznania wnioskodawcy z dnia 8 września 2016 r. – 00:03:54 – 00:15:03, 00:16:39 – 00:19:21 – płyta CD – k. 46, zeznania z dnia 27 czerwca 2017 r. – 00:01:12 – 00:04:42 – płyta CD – k. 105, zeznania z dnia 9 stycznia 9 stycznia 2019 r. – 00:01:29 – 00:11:25 – płyta CD – k. 222, zeznania z dnia 20 listopada 2019 r. – 00:06:48 – 00:08:31 – płyta CD – k. 291, zeznania świadka J. P. z dnia 5 grudnia 2018 r. – 00:07:56 – 00:17:22 – płyta CD – k. 205/

Zgodnie z instrukcją Nr 10/63 z dnia 26 listopada 1963 r. w sprawie wiążącej interpretacji dokonanej przez Ministerstwo Przemysłu Lekkiego i Zarząd Główny Związku Zawodowego (...), Odzieżowego i Skórzanego Układu Zbiorowego Pracy, zawartego pomiędzy Ministerstwem Przemysłu Lekkiego i Zarząd Głównym Związku Zawodowego (...), Odzieżowego i Skórzanego na podstawie art. 98 Układu Zbiorowego Pracy, obowiązującego w przemyśle lekkim od dnia 1 grudnia 1957 r. - do § 3 protokołu nr (...) z dnia 29 kwietnia 1963 r.: „pracownicy przyjęci do pracy jak również pracownicy zwolnieni z pracy w okresie między dniem 10-tym a 20-tym miesiąca (włącznie) są uprawnieni do otrzymania ryczałtu opałowego wysokości 50 % - tj. 25 zł za dany miesiąc”.

/instrukcja – k. 349 – plik IV akt ZUS, k. 7, k. 215, k. 231/

Zgodnie z załącznikiem nr 1 do protokołu nr (...) z dnia 16 grudnia 1958 r. ustalających ogólne zasady prac dla pracowników zatrudnionych w oddziałach produkcyjnych w przedsiębiorstwach przemysłu bawełnianego wszyscy pracownicy zatrudnieni w przemyśle bawełnianym otrzymują miesięczny ryczałt opałowy w wysokości 25 zł. Jako podstawę prawną wskazano protokół zawarty w dniu 26 września 1956 r. między (...) a Zarząd Głównym Związków Zawodowych (...), Odzieżowego i Skórzanego (§ 9 protokołu).

/załącznik nr 1 do protokołu k. 184, 217, 237/

Zgodnie z załącznikiem nr 1 do Układu Zbiorowego Pracy dla (...) Lekkiego z dnia 1 stycznia 1975 r. w części pt. Ryczałty opałowe, ekwiwalenty pieniężne za przysługujący deputat węglowy lub branżowy pracownicy zatrudnieni w przedsiębiorstwach przemysłu lekkiego uprawnieni są do otrzymywania miesięcznych ryczałtów opałowych względnie ekwiwalentu pieniężnego za przysługujący im deputat węglowy lub branżowy według następujących zasad ryczałt opałowy m.in.:

1. pracownikom zatrudnionym w pełnym wymiarze ustawowego czasu pracy tzn. będącym na pełnym etacie w przedsiębiorstwach podległych niżej wymienionym zjednoczeniom przysługuje ryczałt opałowy za deputat węglowy w wysokości 55 zł miesięcznie m.in. Zjednoczenie (...);

2. pracownikom korzystającym ze zwolnień lekarskich z tytułu chorób, urlopów macierzyńskich itp. przysługuje ryczałt opałowy, o którym mowa w pkt 1, do czasu rozwiązania umowy o pracę (§ 62).

/załącznik nr 1 do Układu Zbiorowego Pracy k. 55-59, układ zbiorowy pracy k. 96-101/

Hipotetyczne wynagrodzenia wnioskodawcy (deputat węglowy w kwocie 50 zł) z wyliczeniem wwpw

rok	Kwota podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne uwzględnione w wyroku do sprawy VU 2120/13 z doliczeniem ryczałtu w wysokości 50 zł miesięcznie tj. 600 zł rocznie (wariant II)	Stosunek podstawy wymiaru do rocznego wynagrodzenia proporcjonalnie	wwpw
1968	24600,00 zł	25272,00 zł	97,34%
1969	23980,00 zł	26088,00 zł	91,92%
1970	24060,00 zł	26820,00 zł	89,71%
1971	24600,00 zł	28296,00 zł	86,94%
1972	24600,00 zł	30108,00 zł	81,71%
1973	33934,00 zł	33576,00 zł	101,07%
1974	44424,00 zł	38220,00 zł	116,23%

Wyliczenie wwpw z 20 najkorzystniejszych lat kalendarzowych wybranych z całego okresu

rok	W. uwzględnione w wyroku do sprawy VU 2120/13	Wariant z uwzględnieniem deputatu w kwocie 50 zł
1968	94,97%	97,34%
1969	89,62%	91,92%
1970	87,47%	89,71%
1971	84,82%	86,94%
1972	79,71%	81,71%
1973	99,28%	101,07%

1974	114,66%	116,23%
1975	94,08%	94,08%
1976	94,04%	94,04%
1977	100,28%	100,28%
1978	114,00%	114,00%
1979	113,19%	113,19%
1980	73,61%	73,61%
1982	98,16%	98,16%
1983	104,96%	104,96%
1984	92,01%	92,01%
1985	80,80%	80,80%
1986	67,77%	67,77%
1987	65,37%	65,37%
1990	62,90%	62,90%
W. z 20 lat	90,59%	91,30%

Podstawa wymiaru: $2.716,71 \text{ zł} \times 91,30\% = 2480,36 \text{ zł}$

Okresy składkowe: 30 lat, 6 miesięcy, tj. 366 miesięcy

Obliczenie świadczenia emerytalnego od kwoty bazowej na 28 lutego 2011 r.

$24\% \times 2.716,71 \text{ zł} = 652,01 \text{ zł}$

$(366 \times 1,3\%) : 12 \times 2.480,36 \text{ zł} = 983,46 \text{ zł}$

Razem: 1.635,47 zł

Wysokość emerytury po waloryzacji:

- od 1 marca 2011 r. – 1.686,17 zł,
- od 1 marca 2012 r. – 1.757,17 zł,
- od 1 marca 2013 r. – 1.827,46 zł,
- od 1 marca 2014 r. – 1.856,70 zł,
- od 1 marca 2015 r. – 1.892,70 zł,
- od 1 marca 2016 r. – 1.897,24 zł,
- od 1 marca 2017 r. – 1.907,24 zł,
- od 1 marca 2018 r. – 1.964,07 zł,
- od 1 marca 2019 r. – 2.034,07 zł.

/opinia biegłego – k. 257 – 261, pismo organu rentowego – k. 284/

Powyższy stan faktyczny, Sąd ustalił przede wszystkim na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy, w postaci m.in. dokumentacji znajdującej się w aktach rentowych, akt osobowych ze spornego okresu zatrudnienia, instrukcji, opinii biegłego z zakresu księgowości a także w oparciu o osobowe źródła dowodowe w postaci zeznań wnioskodawcy oraz świadka.

Jeśli chodzi o zeznania wnioskodawcy oraz świadka to Sąd dał im wiarę albowiem są one zgodne z dokumentami zebranymi w sprawie co do tego jakie składniki wynagrodzenia w spornym okresie otrzymywał wnioskodawca, z których jednoznacznie wynika, że ubezpieczony otrzymywał oprócz wynagrodzenia, dodatek stażowy oraz deputat węglowy. Jednakże na podstawie tak sformułowanych zeznań trudno przyjąć, że ubezpieczony w spornym okresie otrzymywał deputat w wysokości 55 zł. Brak jest bowiem na tą okoliczność jakichkolwiek dowodów z dokumentów. Zapis w świadectwie pracy z dnia 22 września 1981 roku, iż odwołujący otrzymywał m.in. ekwiwalent za węgiel w kwocie 55 zł – dotyczy wyłącznie ostatniego okresu zatrudnienia. Brak jest jakichkolwiek podstaw do przyjęcia, że taki składnik wynagrodzenia plus inne składniki wskazane w treści świadectwa wnioskodawca otrzymywał w całym okresie od 4 czerwca 1966 roku do 22 września 1981 roku.

Natomiast, jeśli chodzi o opinię biegłego z zakresu księgowości to brak podstaw by kwestionować jej wiarygodność.

Biegły sądowy z zakresu księgowości, dokonał zleconych wyliczeń wskaźnika wysokości podstawy wymiaru i emerytury wnioskodawcy w dwóch wariantach. Sąd na potrzeby niniejszego postępowania przyjął wariant II (ekwiwalent za węgiel w wysokości 50 zł miesięcznie).

W ocenie Sądu brak jest podstaw by kwestionować opinię biegłego, gdyż jest ona rzetelna, a wynikające z niej wnioski logiczne i prawidłowo uzasadnione. Opinia nie zawiera braków i wyjaśnia wszystkie okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia sprawy.

Organ rentowy zgłosił zastrzeżenia do opinii biegłego, albowiem biegły nieprawidłowo (zapewnie tylko omyłkowo) przyjął za rok 1980 wwpw w wysokości 76,61%, w sytuacji, gdy wyrokiem Sądu w Opolu za rok 1980 przyjęto wartość - 73,61%. Sąd uwzględnił tę zmianę.

Biegły w opinii wskazał, że przy wyliczaniu wskaźnika wysokości podstawy wymiaru emerytury uwzględnił w II wariantcie: deputat węglowy w wysokości 50 zł miesięcznie (600 zł rocznie) w latach 1968 – 1974.

Zdaniem Sądu dokonane przez biegłego wyliczenia co do wysokości emerytury są zgodne z obowiązującymi przepisami prawa.

Opinia ta jest wyczerpująca, sporządzona zgodnie z wymaganiami fachowości i niezbędną wiedzą w zakresie stanowiącym jej przedmiot.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie jest częściowo zasadne.

Zgodnie z treścią art. 111 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U z 2018 r. poz. 1270 z późn. zm.), wysokość emerytury lub renty oblicza się ponownie, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3, od podstawy wymiaru ustalonej w myśl art. 15, jeżeli do jej obliczenia wskazano podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe na podstawie przepisów prawa polskiego:

1) z liczby kolejnych lat kalendarzowych i w okresie wskazanym do ustalenia poprzedniej podstawy wymiaru świadczenia,

2) z kolejnych 10 lat kalendarzowych wybranych z 20 lat kalendarzowych, poprzedzających bezpośrednio rok kalendarzowy, w którym zgłoszono wniosek o przyznanie emerytury lub renty albo o ponowne ustalenie emerytury lub renty, z uwzględnieniem art. 176,

3) z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu, przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku o ponowne ustalenie emerytury lub renty

- a wskaźnik wysokości podstawy wymiaru jest wyższy od poprzednio obliczonego.

2. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru, obliczony na zasadach określonych w art. 15, mnoży się przez kwotę bazową ostatnio przyjętą do obliczenia świadczenia.

3. Podstawa wymiaru emerytury lub renty, ustalona na zasadach określonych w ust. 1 i 2, podlega wszystkim waloryzacjom przysługującym do dnia zgłoszenia wniosku o ponowne ustalenie tej podstawy.

W myśl art. 15 ust. 1 w/w ustawy, podstawę wymiaru emerytury i renty stanowi ustaloną w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe lub na ubezpieczenie społeczne na podstawie przepisów prawa polskiego w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych, wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę lub rentę, z uwzględnieniem ust. 6 i art. 176.

Zgodnie z treścią ust. 4, w celu ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty:

1) oblicza się sumę kwot podstaw wymiaru składek i kwot, o których mowa w ust. 3, w okresie każdego roku z wybranych przez zainteresowanego lat kalendarzowych;

2) oblicza się stosunek każdej z tych sum kwot do rocznej kwoty przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonej za dany rok kalendarzowy, wyrażając go w procentach, z zaokrągleniem do setnych części procentu;

3) oblicza się średnią arytmetyczną tych procentów, która, z zastrzeżeniem ust. 5, stanowi wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury lub renty, oraz

4) mnoży się przez ten wskaźnik kwotę bazową, o której mowa w art. 19.

Ust. 5 stanowi, że wskaźnik wysokości podstawy wymiaru nie może być wyższy niż 250%.

Zgodnie z treścią ust. 6, na wniosek ubezpieczonego podstawę wymiaru emerytury lub renty może stanowić ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe w okresie 20 lat kalendarzowych przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku, wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu.

W myśl art. 110 ust. 1 w/w ustawy, wysokość emerytury lub renty oblicza się ponownie od podstawy wymiaru ustalonej w sposób określony w art. 15, z uwzględnieniem ust. 3, jeżeli do jej obliczenia wskazano podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe na podstawie przepisów prawa polskiego przypadającą w całości lub w części po przyznaniu świadczenia, a wskaźnik wysokości podstawy wymiaru jest wyższy od poprzednio obliczonego.

Zgodnie z ust. 2, warunek posiadania wyższego wskaźnika wysokości podstawy wymiaru nie jest wymagany od emeryta lub rencisty, który od dnia ustalenia prawa do świadczenia do dnia zgłoszenia wniosku o ponowne ustalenie świadczenia, w myśl ust. 1, nie pobrał świadczenia wskutek zawieszenia prawa do emerytury lub renty lub okres wymagany do ustalenia podstawy przypada w całości po przyznaniu prawa do świadczenia, a wskaźnik wysokości podstawy wynosi, co najmniej 130%.

W myśl ust. 3, okres ostatnich 20 lat kalendarzowych, o których mowa w art. 15 ust. 1, obejmuje okres przypadający bezpośrednio przed rokiem, w którym zgłoszono wniosek o ponowne ustalenie wysokości świadczenia, z uwzględnieniem art. 176.

W rozpoznawanej sprawie spór dotyczył lat 1968-1974 z okresu zatrudnienia wnioskodawcy w Zakładach (...) w Ł.. Żądanie wnioskodawcy dotyczyło uwzględnienia w podstawie wymiaru składek za te lata, poza dotychczas uwzględnionymi składnikami wynagrodzenia – ekwiwalentu za deputat węglowy. Bezsprzeczne jest, że za objęte sporem lata brak jest dokumentacji płacowej. Wnioskodawca żądał, aby wysokość deputatu węglowego uzyskiwanego przez niego w latach 1968 – 1974 ustalić na podstawie świadectwa potwierdzającego wysokość tego składnika wynagrodzenia, tj. w wysokości 55 zł miesięcznie w spornym okresie czasu - według I wariantu opinii biegłego.

Zgodnie z § 21 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia z dnia 11 października 2011 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i (Dz. U. Nr 237 poz. 1412) środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie, którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia.

Wskazana tu regulacja, wyrażona także w poprzednio obowiązującym rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno - rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. Nr 10 poz. 49 ze zm.) wyznacza kierunek postępowania dowodowego, nie oznacza to jednak, aby wysokość uzyskiwanego uposażenia nie mogła być wskazana i w inny sposób, tak przy pomocy pisemnych środków dowodowych pochodzących od pracodawcy, czy też nawet dowodów pośrednich, nie wyłączając zeznań świadków - aczkolwiek wskazujących wprost na wysokość wynagrodzenia danego zainteresowanego (tak m. in. SN w wyroku z 25.07.1997 r. - II UKN 186/97, OSNAP 1998/11/324 a także SA w Warszawie wyrok z dnia 4.03.1997r. - III AUa 105/97, Apel. W-wa 1997/2/7 SA w Rzeszowie z dnia 27.06.1995 - III Aur 177/95, OSA 1996/10/32, czy SA w Białymstoku III Aur 294/93, PS - wkład. 1994/3/6).

Należy podkreślić, iż Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych nie jest związany ograniczeniami dowodowymi określonymi dla dowodzenia przed organami rentowymi, co wynika z treści art. 473 k.p.c. i sprawia, że każdy fakt może być dowodzony wszelkimi środkami, które Sąd uzna za pożądane i ich dopuszczenie za celowe.

Dlatego też Sąd w niniejszej sprawie przeprowadził postępowanie dowodowe obejmujące analizę dokumentacji związanej ze spornym okresem pracy oraz dopuścił dowód z zeznań wnioskodawcy, świadka oraz dowód z opinii biegłego do spraw księgowości, co pozwoliło przeanalizować zasadność jego żądań.

W ocenie Sądu, w świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, oprócz niespornych kwot wynagrodzenia wnioskodawcy należy uwzględnić, w odniesieniu do niebudzącego żadnych wątpliwości zatrudnienia wnioskodawcy na cały etat w spornym okresie kwoty wynagrodzenia ustalone w oparciu o opinię biegłego z zakresu księgowości, który dokonał stosownych wyliczeń uposażenia wnioskodawcy przyjmując kwotę deputatu węglowego w wysokości 50 zł miesięcznie (II Wariant) w spornych latach 1968 - 1974.

Kwota ta wynika z instrukcji Nr 10/63 z dnia 26 listopada 1963 r. w sprawie wiążącej interpretacji dokonanej przez Ministerstwo Przemysłu Lekkiego i Zarząd Główny Związku Zawodowego (...), Odzieżowego i Skórzanego Układu Zbiorowego Pracy, zawartego pomiędzy Ministerstwem Przemysłu Lekkiego i Zarząd Głównym Związku Zawodowego (...), Odzieżowego i Skórzanego na podstawie art. 98 Układu Zbiorowego Pracy, obowiązującego w przemyśle lekkim od dnia 1 grudnia 1957 r. Interpretacja do § 3 protokołu nr (...) z dnia 29 kwietnia 1963 r. stanowi: pracownicy przyjęci do pracy, jak również pracownicy zwolnieni z pracy w okresie między dniem 10-tym a 20-tym miesiąca (włącznie) są uprawnieni do otrzymania ryczałtu opałowego wysokości 50 % - tj. 25 zł za dany miesiąc.

A zatem z treści instrukcji z 1963 r. jednoznacznie wynika, że pracownicy, którzy przepracowali połowę miesiąca otrzymywali deputat węglowy w kwocie 25 zł i tym samym oznacza to, że pracownicy, którzy przepracowali cały miesiąc otrzymywali deputat węglowy w kwocie 50 zł miesięcznie.

Dlatego też w oparciu o zebrany w sprawie materiał dowodowy należy przyjąć, że kwota deputatu węglowego w wysokości 50 zł miesięcznie obowiązywała w przemyśle lekkim, aż do 1 stycznia 1975 r., gdy w układzie zbiorowym pracy przewidziano z tego tytułu kwotę 55 zł (kwotę tę uwzględnił Sąd w poprzednim postępowaniu).

Pewne i dokładne ustalenia, co do wysokości stale otrzymywanych przez wnioskodawcę składników wynagrodzenia, pozwoliły na zmianę zaskarżonej decyzji, zgodnie z opinią biegłego księgowego w II wariantcie.

W zakresie zaś zgłoszonego przez skarżącego żądania uwzględnienia w całym spornym okresie tj. latach 1968 – 1974 deputatu węglowego w kwocie 55 zł miesięcznie, należy przyjąć, że nie zostało ono przez wnioskodawcę udowodnione.

Z zeznań wnioskodawcy oraz świadka wynika, że deputat węglowy pracownikom rzeczywiście przysługiwał. Wnioskodawca ani świadek nie miał jednak dokładnej wiedzy co do tego na jakich dokładnie zasadach deputat węglowy był naliczany. Twierdzili oni jedynie, że przez cały okres zatrudnienia ubezpieczony otrzymywał deputat węglowy w tej samej wysokości tj. 55 zł. Tego dość kategorycznego twierdzenia nie tylko nie poparł żadnymi dokumentami potwierdzającymi fakt otrzymywania i wysokość ekwiwalentu w spornym okresie ale i nie pogłębił dokładnymi wyjaśnieniami. Niespójne, niepełne zeznania wnioskodawcy i świadka nie mogły posłużyć do ustalenia wysokości otrzymywanego przez wnioskodawcę deputatu węglowego.

Stosownie do art. 6 k.c., ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. W postępowaniu sądowym ubezpieczony może korzystać z wszelkich środków dowodowych stwierdzających wysokość zarobków lub dochodów stanowiących podstawę wymiaru emerytury lub renty, w szczególności z dowodów dokumentów oraz z przesłuchania świadków (zob. wyrok SN z 25.07.1997 r., II UKN 186/97, OSNP 11/1998, poz. 342).

Nie jest możliwe obliczanie wysokości emerytury wyłącznie na podstawie twierdzeń wnioskodawcy. Twierdzenia te muszą być udowodnione. Wskazać należy, iż nie jest rzeczą sądu zarządzenie dochodzeń w celu uzupełnienia lub wyjaśnienia twierdzeń stron i wykrycia środków dowodowych pozwalających na ich udowodnienie ani też sąd nie jest zobowiązany do przeprowadzenia z urzędu dowodów zmierzających do wyjaśnienia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 232 k.p.c.). Obowiązek przedstawienia dowodów spoczywa na stronach (art. 3 k.p.c.), a ciężar udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227 k.p.c.) spoczywa na

stronie, która z faktów tych wywodzi skutki prawne (art. 6 k.c.). Stanowisko takie zawarł Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 17 grudnia 1996r. sygn. akt I CKU 45/96 (opubl. OSNC z 1997r., z.6-7, poz.76). Podobnie, w wyroku z 7 października 1998 r., II UKN 244/98, OSNAPIUS 1999, nr 20, poz. 662, Sąd Najwyższy stwierdził nawet, że od 1 lipca 1996 r. nastąpiło zniesienie zasady odpowiedzialności sądu za wynik postępowania dowodowego, także w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych.

Analiza zebranego materiału dowodowego wskazuje (co podano już wyżej), że kwota deputatu węglowego w wysokości 55 zł obowiązywała dopiero od 1 stycznia 1975 r., co jasno wynika z załącznika nr 1 do Układu Zbiorowego Pracy dla (...) Lekkiego z dnia 1 stycznia 1975 r. w części pt. Ryczałty opałowe, ekwiwalenty pieniężne za przysługujący deputat węglowy lub branżowy pracownikom zatrudnionym w przedsiębiorstwach przemysłu lekkiego. Brak jest jakiegokolwiek dowodu, że kwota 55 zł obowiązywała wcześniej tj. przed dniem 1 stycznia 1975 r. co oznacza, że brak jest możliwości uwzględnienia kwoty 55 zł za okres przed 1975 r.

Podobny pogląd zaprezentował Sąd Apelacyjny w Łodzi w uzasadnieniu wyroku z dnia 15 marca 2006 roku, zapadłego w sprawie o sygnaturze akt III AUa 1096/05, wskazując, iż ujemne konsekwencje związane z trudnościami w dokumentowaniu wysokości wynagrodzeń z lat odległych nie powinny obciążać wyłącznie ubezpieczonych, jednakże nie można również odpowiedzialności za taki stan rzeczy przenosić wyłącznie na Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Ustawowym wymogiem jest bowiem wykazanie przez ubezpieczonego konkretnych kwot otrzymanych przez niego zarobków, jako podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe lub ubezpieczenie społeczne, przy czym nie może istnieć tu żaden stan niepewności co do wysokości.

A zatem należy wskazać, że w oparciu o opinię biegłego (wariant II) ustalono, że wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury z 20 lat wynosi 91,30% i jest wyższy od wcześniej ustalonego i wynoszącego 90,59%.

Z tych też względów, zdaniem Sądu, nie ma żadnych przeszkód by zmienić zaskarżoną decyzję.

Wobec powyższego, Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 i § 2 k.p.c. orzekł, jak w pkt 1 i 2 sentencji.

W zakresie zgłoszonego przez skarżącego żądania odsetek wraz z wyrównaniem świadczenia za okres od 20 maja 2010 r. Sąd potraktował je jako wniosek o wydanie merytorycznej decyzji w przedmiocie odsetek i wyrównania emerytury i przekazał Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. do rozpoznania z uwagi na czasową niedopuszczalność drogi sądowej, albowiem organ rentowy w tym zakresie nie zajął żadnego stanowiska. Należy zauważyć, iż tak sprecyzowane roszczenie, jak w przedmiotowej sprawie nie było przedmiotem rozpoznania organu rentowego.

Zgodnie zaś z dyspozycją art. 476 §2 k.p.c. w związku z art. 2 k.p.c. przez sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych rozumie się sprawy, w których wniesiono odwołanie od decyzji organów rentowych dotyczących ubezpieczenia społecznego i kategorii spraw wymienionych w pkt 1-5 § 2 art. 476 k.p.c.

Na obecnym etapie postępowania, wobec braku decyzji organu rentowego w zakresie roszczenia wnioskodawcy, zachodzi czasowa niedopuszczalność drogi sądowej, a właściwym do rozpoznania roszczeń pozostaje Zakład Ubezpieczeń Społecznych, od decyzji którego będzie przysługiwać skarżącemu prawo wniesienia odwołania do Sądu zgodnie z powołanymi przepisami.

Z uwagi na powyższe tj. na czasową niedopuszczalność drogi sądowej Sąd, na podstawie art. 199 § 1 pkt 1 k.p.c. w związku z art. 464 § 1 k.p.c. orzekł jak w pkt 3 sentencji orzeczenia.

K.K.-W.

z/odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełn. ZUS wypożyczając akta ZUS oraz wnioskodawcy, którego pouczyć o możliwości złożenia apelacji na pkt. 2 wyroku w terminie dwutygodniowym od doręczenia odpisu wyroku z

uzasadnieniem oraz zażalenia na postanowienie zawarte w pkt. 3 wyroku w terminie 7 dni od doręczenia odpisu orzeczenia z postanowieniem